Redacțiunea Administrațiunea Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colonă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicarĭ mai dese după tarifa și învoielă.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care d[i].
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unu anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unu anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 58. Brașovŭ, Lunĭ, Marțĭ, 15 (27) Martie 1888.

PROCESULŬ DE PRESSĂ alŭ „GAZETEI TRANSIVANIEI“.

(Continuare și fine.)

Clușiu, 21 Martie.

Translatorulŭ Dr. Isacŭ împărtășesce în limba română acusațilorŭ pe scurtŭ cuprinsulŭ vorbirei d-lui procurorŭ Dr. Biro.

Președintele provócă apoi pe acusațĭ de a declara, décă voiescŭ se se apere, orĭ nu?

Dr. Aurel Mureșianu: Domnule Președinte, Onoratŭ tribunalŭ cu jurațĭ! Incă odată trebue se-mĭ esprimŭ părerea mea de rĕu, că nu sunt pe deplinŭ în clarŭ cu starea lucrului. Când mĭ-am permisŭ mai înainte a me adresa către d-lŭ președinte, am făcut'o în speranță, că va binevoi a lua în considerare critica nóstră situațiune și va dispune, ca se fiă chiămațĭ aicĭ jurațĭ de aceia, carĭ se înțelégă limba română, în care voimŭ se ne apĕrămŭ. Nu este posibilŭ ca noi se fimŭ judecațĭ aicĭ în Clușiu de jurațĭ, carĭ pricepŭ limba română? S'a constatatŭ că numai doi dintre domnii jurațĭ, carĭ suntŭ de față, ne potŭ pricepe și potŭ se-șĭ dea verdictulŭ după imediata impresiune ce-o ar primi din cele espuse de noi? Nu se mai potŭ găsi în Clușiu 10 cetățenĭ cu cunoscința limbei române, carĭ se înlocuiéscă pe ceialțĭ? Și décă nu s'arŭ afla atâțĭ eu sciu că trăiescŭ în acestŭ orașŭ 6—7000 de Românĭ, n'ar puté se se ia jurațĭ și dintre aceștia?

Eu sunt aicĭ înaintea d-vóstre ca acusatŭ, de aceea vĕ mărturisescŭ că nu'mĭ póte fi nicidecum indiferentŭ efectulŭ ce l'ar face apĕrarea mea românéscă asupra domnilorŭ jurațĭ. Sunt directorulŭ unui diarŭ, care în lupta s'a națională se conduce de principii, ce trebue se le desvoltezŭ aicĭ, décă e vorba se mĕ apĕrŭ și se arĕtŭ motivele ce m'au condusŭ a scrie așa cum am scris. Așĭ trebui se vorbescŭ dér celŭ puținŭ atâta câtŭ a vorbitŭ d-lŭ procurorŭ și închipuiți-vĕ vĕ rog, situațiunea mea, décă m'așĭ apĕra aici vr'o trei cuarturĭ de oră într'o limbă, pe care numai doi dintre domnii jurațĭ o înțelegŭ. N'așĭ risca eu óre ca celorlalțĭ 10 domnĭ jurațĭ carĭ nu'mĭ cunoscŭ limba, se li se urască în cele din urmă de mine și în locŭ de a-i câștiga pentru vederile mele, se-i dispunŭ póte mai rĕu în contra mea?

Ce e mai multŭ, aceiașĭ domnĭ jurațĭ au înțelesŭ fórte bine pe d-lŭ procurorŭ, care ne acusă. Fiecare cuvêntŭ pronunțatŭ de d-lŭ procurorŭ a pututŭ se producă o impresiune mare asupra d-lorŭ. Eu, care cunoscŭ limba maghiară scrisă, am înțelesŭ că representantulŭ ministeriului public a îndreptatŭ în contra nóstră multe și fórte grave acusațiunĭ. Dér pe când d-sa a vorbitŭ aprópe $^3/_4$ de óră, d-lŭ translatorŭ ne-a tălmăcit cuprinsulŭ vorbirei sale numai în vreo 5 minute. Ce am înțelesŭ noi din acusațiune, cum o se ne putemŭ apĕra în contra ei, și ce vorŭ înțelege domnii jurațĭ prin tălmaciu din ceea ce vomŭ aduce noi înainte spre apĕrarea nóstră?

Décă domnii jurațĭ, carĭ au înțelesŭ imediatŭ pe d. procurorŭ nu vorŭ înțelege totŭ așa de imediat și apĕrarea nóstră, nu'șĭ vorŭ puté forma o judecată clară asupra stării lucrului.

Repetŭ, d-le președinte, este fórte grea și abnormală situațiunea în care ne aflămŭ, de aceea vĕ rogŭ a enuncia, décă nu este posibilŭ ca față cu noi se se constitue unŭ astfelŭ de juriu, care celŭ puținŭ în maioritatea sa precumpĕnitóre se înțelégă limba nóstră? Rogŭ pe onoratulŭ tribunalŭ a lua o hotărîre despre acésta cu privire la partea materială a apĕrării.

Președintele: Vĕ rogŭ a înțelege, că legea nu dispune despre aceea, ca din causa nepriceperii limbei se se constitue unŭ altŭ tribunalŭ cu jurațĭ și astfelŭ cererea d-lorŭ acusațĭ nu e întemeiată pe lege. Dér îi facŭ atențĭ, că după ce au adusŭ cu ei unŭ apĕrătorŭ, acesta se vorbéscă pentru ei și se-i apere. Décă însĕ nu voiescŭ, atuncĭ îi rogŭ a declara hotărîtŭ, că renunță la dreptulŭ lorŭ de apĕrare orĭ nu, căcĭ la dincontră așĭ trebui se considerŭ ca terminată pertractarea de față înaintea juriului.

După ce translatorulŭ tălmăcesce cuvintele d-lui presidentŭ, d-lŭ Dr. Mureșianu cere dela presidiu timpŭ de două minute ca acusații se se pótă consulta cu apĕrătorulŭ. După consultare se dă érăși cuvêntulŭ d-lui

Dr. A. Mureșianu: Domnule Președinte! Onoratŭ tribunalŭ cu jurațĭ! Din nou îmĭ esprimŭ profunda mea părĕre de rĕu din causa anormalei nóstre situațiunĭ în cestiunea limbei. Vĕ asigurŭ că acéstă cestiune este fórte seriósă. Noi ne-amŭ luatŭ unŭ apĕrătorŭ, care cunósce bine limba maghiară, pentru că amŭ prevĕdutŭ, că vomŭ avé lipsă aicĭ de unŭ legistŭ. Dér amŭ luatŭ pe apĕrătorŭ numai pentru partea formală a procesului și ca se ne apere în cestiunile de dreptŭ, apĕrarea meritorică ne-amŭ reservat'o nouĕ înșine, deórece numai noi putemŭ arăta intențiunile, ce ne-au condusŭ la scrierea articulilorŭ încriminațĭ.

Fiindŭ posițiunea nóstră atâtŭ de deficilă și stândŭ sub presiunea împrejurărilorŭ, căcĭ e vorba de doi anĭ închisóre și 1000 fl. amendă în banĭ, ne vedemŭ constrînșĭ de a concede apĕrătorului nostru se respundă la acusațiunile procurorului din punctŭ de vedere alŭ legii.

Ear câtŭ pentru noi acusații vĕ rugămŭ a avé în vedere, că este departe de noi a ne îndoi în semțulŭ de dreptate alŭ domnilorŭ jurațĭ, dér trebue se ne îndoimŭ, că dênșii vorŭ puté pronunța unŭ verdictŭ în tóte privințele dreptŭ și imparțialŭ nepricepêndŭ apĕrarea nóstră. De aceea mĕ rogŭ de d-lŭ președinte a lua la cunoscință, că forțațĭ de aceste triste împrejurărĭ, neputêndŭ face ca se fimŭ înțeleșĭ cum se cade de juriu, *renunțămŭ la apĕrarea nóstră.*

După ce *translotarulŭ* tălmăcesce declararea acésta a d-lui Dr. Mureșianu tribunalului, președintele dă cuvêntulŭ apĕrătorului.

Apĕrătorulŭ Simeonŭ Damianŭ: Onoratŭ tribunalŭ ca judecătoriă de pressă, stimațĭ domnĭ jurațĭ! După cele petrecute în decursulŭ pertractării de adĭ trebue se accentuezŭ, că, deși eu după chemarea mea sunt advocatŭ, totușĭ funcționezŭ în acestŭ procesŭ de pressă numai ca apĕrătorŭ, căcĭ, conformŭ § 31 alŭ procedurei, în afacerĭ de pressă apĕrătorulŭ nu trebue se fiă advocatŭ, adecă apĕrarea nu este legată de diploma de advocatŭ. Pre lângă tóte aceste mĕ bucurŭ că sunt în stare a vĕ puté tălmăci în limba priceputà de D-vóstră punctulŭ meu de vedere față cu acusațiunea domnului procurorŭ, venindŭ astfelŭ în ajutorŭ acusațilorŭ, carĭ nu pentru aceea au declaratŭ că nu se apĕră, pentru că n'arŭ voi a se apĕra, ci pentru aceea, că voindŭ se se folosésca de dreptulŭ de a se apĕra în limba lorŭ maternă, nu vorŭ fi înțeleșĭ în acéstă limbă.

Premițêndŭ aceste, încâtŭ îmĭ vorŭ ierta împrejurările și aptitudinea, voiu urmări și eu acelŭ firŭ, ce a condusŭ pe domnulŭ procurorŭ, și adecă voiu espune mai întâiu vederile mele față cu articululŭ cuprinsŭ în Nr. 176 din anulŭ 1887 alŭ „Gazetei Transilvaniei“ și după aceea voiu vorbi despre cele cuprinse în articululŭ apărutŭ în Nr. 179 din 1887 alŭ acestei foi.

Onoratŭ tribunalŭ și stimațĭ domnĭ jurațĭ! In privința celorŭ cuprinse în articululŭ apărutŭ în Nr. 176 trebue se declarŭ înainte de tóte, că față cu aședămintele constituționale esistente, țiuŭ că e tocmai așa nebasată ca și curiósă acusațiunea d-lui procurorŭ, deórece resumândŭ totŭ cuprinsulŭ acestui articulŭ și avêndŭ în vedere adevĕratulŭ lui înțelesŭ, nu póte fi vorba de comiterea vr'unui delictŭ și cu atâtŭ mai puținŭ de comiterea delictului prevĕdutŭ în § 172 al. 2 alŭ codului penalŭ. Onoratulŭ domnŭ procurorŭ a rădicatŭ multe și grave acusațiunĭ față cu acestŭ articulŭ, dér a uitatŭ cu totulŭ a espune, că în acestŭ articulŭ se face provocare hotărîtă la articululŭ apărutŭ în diarulŭ „Nemzet“ dela 17 Augustŭ 1887.

Trebue se mai accentuezŭ, că décă așŭ fi sciutŭ înainte de încheiarea formelorŭ pentru producerea dovedilorŭ, că voiu ajunge în posițiune de a'mĭ împlini, deși numai în modŭ restrînsŭ, chiămarea mea de apĕrătorŭ, așŭ fi pretinsŭ ca acestŭ articulŭ alŭ lui „Nemzet“ se fiă cetitŭ și se se considere ca o parte integrantă a materialului de dovedĭ.

Când legislațiunea a alcătuitŭ capitululŭ 6 alŭ codicelui penalŭ, a făcut'o cu aceea convingere, că organele chiămate a aplica practicŭ legea, și cărora li s'a încredințatŭ păstrarea tesaurelorŭ celorŭ mai scumpe ale cetățenilorŭ, adecă onórea și libertatea, vorŭ da conceptului elasticŭ de „ațițare“ numai o interpretare, care se corĕspundă intențiunilorŭ legislațiunei și care este esprimată în §-ii 171 și 172 ai codului penalŭ.

Décă vețĭ asĕmĕna prescrierea acestorŭ paragrafĭ nu numai cu cuprinsulŭ articulului din vorbă, ci chiar cu espresiunile singuratice ce suntŭ și scóse în modŭ unilateralŭ din acei articulĭ și înșirate una după alta în actulŭ de acusațiune, vĕ vețĭ convinge, că acestŭ articulŭ și aceste espresiunĭ ale lui stau așa de departe de delictulŭ cu care este inculpatŭ clientulŭ meu, ca ceriulŭ de pămêntŭ. Precum dovedesce fapticulŭ și adevĕratulŭ cuprinsŭ alŭ articulului, acesta polemiséză numai cu articululŭ memoratŭ apărutŭ în „Nemzet“, în care între altele se dice următórele: „Noi nu ne numĕrămŭ între aceia, carĭ au privitŭ dela începutŭ cu nesiguranță“....

Președintele: (întrerupêndŭ pe apĕrătorŭ): Nu potŭ se concedŭ se se cetéscă acestŭ pasagiu, deórece articululŭ lui „Nemzet“ n'a fostŭ primitŭ în caietulŭ de dovedĭ.

Simeonŭ Damianŭ: Décă nu mi-se concede acésta, sunt silitŭ a espune verbalŭ și pe scurtŭ mersulŭ ideilorŭ din numita fóiă unguréscă. Chintesența espunerilorŭ lui „Nemzet“ conține tocmai acea tesă periculósă pentru consolidarea și înflorirea patriei nóstre comune, după care în Austria ar fi cu putință a se împăca pretensiunile diferitelorŭ naționalitățĭ și rasse, dér la noi acésta ar fi imposibilŭ. Căcĭ, dice „Nemzet“, unitatea deplină a regimului și a administrației maghiare este postulatulŭ desvoltării vieței mai nouĕ de statŭ, și orĭ-ce încercare de a-i aduce vre-o stricare ar avé caracterŭ revoluționarŭ. Apoi „Nemzet“ continuă cam așa epretiărilе sale: După modesta nóstră părere n'are locŭ la noi ceea ce se încércă a proba cei din Austria. Și décă e vorba se apretiămŭ în genere administrațiunea nóstră, noi ne ținemŭ de acei politicĭ clarŭ și dreptŭ cugetătorĭ, carĭ consideră ca multŭ mai corĕspundĕtóre acea politică, ce îndestulesce celŭ puținŭ pe unicŭlŭ elementŭ, care susține statulŭ, decâtŭ ca se voiască a lecui păsurile celorlalte elemente prin aceea, ca nicĭ unulŭ se nu'șĭ pótă câștiga pânea în modŭ splendidŭ.

Cuprinsulŭ adevĕratŭ alŭ acestorŭ espresiunĭ ale lui „Nemzet,“ citate de mine, nu póte avé altŭ sensŭ decâtŭ, că numai naționalitatea maghiară formeză unicŭlŭ elementŭ susțiitorŭ de statŭ și că celelalte naționalitățĭ laolaltă nu suntŭ decâtŭ inimicii statului și așa politica de statŭ trebue se nisuéscă față cu naționalitățile într'acolo, ca ele se nu pótă fi părtașe la împărțirea pânei de pe masa comună a patriei, ca prin urmare, ele se pórte numai sarcinele și se nu pretindă nimicŭ din folósele statului pentru sine.

Avêndŭ tóte aceste în vedere, ca se mĕ folosescŭ tocmai de espresiunile împricinate din Nr. 176 alŭ „Gazetei,“ din 1887, întrebŭ, nu însemnéză óre acésta cea mai mare „trufiă prin care amenință cu cutropire și pe Românŭ ca și pe Sasŭ, și pe Sêrbŭ ca și pe Slovacŭ, décă nu intră în „marea națiune“ și décă nu se adapă din cultura lorŭ,“ nu indigetéză acésta că „naționalitățile nemaghiare se muncéscă di și nópte, se îndure chinurĭ și suferințe, se se sbuciume și se asude, ducênd lipsurĭ și luptêndŭ cu nenumĕrate neajunsurĭ pentru ca cei dela putere se tréiască splendidŭ?“ Se póte óre atribui vederilorŭ amintite ale fóiei „Nemzet“ altŭ sensŭ, decâtŭ că cei ce profeséză acele idei și tendințe suntŭ „adversarii noștri, carĭ ca se-șĭ asigure acéstă posițiune,“ adecă se trăiéscă splendidŭ, „esploateză pe Nemaghiarĭ, teroriséză, persecută, înegrescŭ și calumniază pe cei ce n'au venitŭ dela pólele Altailorŭ?“

Vĕ întrebŭ domnilorŭ, décă unorŭ

astfeliu de espresiunī curatū polemice li se póte atribui intențiunea de a ațîța, când este mai limpede ca lumina sórelui, că tóte aceste espresiunī suntū numai erupțiunea unei inimī mâhnite, ce bate într'unū peptū cu adevĕrate sentimente, cărora li-a datū espresiune clientulū meu numai spre a combate afirmațiunile nedrepte și insinuătóre ale fóiei „Nemzet“?

A atribui, față cu acéstă stare a lucrului, acelorū espresiunī curatū polemice din „Gazetă“ intențiunea și tendința de a ațîța și a voi sĕ se sancționeze acésta prin verdictulū juraților n'ar însemna decâtū o derisiune a libertății de pressă și o transformare a constituționalismului în celū mai incarnatū absolutismū, aceea ar însemna și nu altceva, că adecă ne reîntórcemū la epoca tristă, din care cu atâta greu ne-amū eliberatū, aceea și nu altceva ar însemna, că în locū sĕ sădimū în inima diferitelorū naționalitățī carī compunū acestū statū, buna înțelegere, iubirea și stima împrumutată, care tocmai între împrejurările esterne politice de adī atâtū de fatale și amenințătóre este atâtū de necesară, sĕ facemū ca tóte aceste sĕ lipsescă dintre noi și sĕ esiste numai înstrăinare împrumutată.

Totdeuna mī-a plăcutū sĕ fiu obiectivū dér din punctū de vedere alū apĕrării nu potū întrelăsa a nu aminti, că atâtū din partea unorū representanțī ai societății câtū și ai pressei maghiare se urmăresce o direcțiune fórte condamnabilă și periculósă prin aceea, că se îndreptă la adresa naționalităților nemaghiare espresiunī întru adevĕrū dejositóre și ațîțătóre, așa că simțulū omului se revóltă, când le cetesce séu le aude, precum suntū d. e., imnulū făcutū aicī în Clușiu cu refrenulū „O tu opincă puturósă valahă,“ apoi o poesiă specifică publicată sub titlulū „Valahii“ în fruntea diarului „Pesti Hirlap“ dela 4 Septemvre 1887 (Vre sĕ cetéscă).

Președintele: Rogū pe d. apĕrătorū sĕ nu se depărteze de obiectulu apĕrării și decī nu-i potū concede cetirea acestei poesii.

Simeonū Damianu: Fiind-că nu mi-se concede a cetī acéstă poesiă caracteristică, spunū că cuprinsulū ei în puține cuvinte este: „Valahii sĕ lapede clasica loru opincă, sĕ încalțe cisme maghiare și decă n'arū ave piele de ajunsū pentru cisme sĕ jupóiă pielea agitatorilorū valahī și sĕ facă din ele cisme cu pintenī unguresci.“

Onoratulū domnū procurorū pentru a'șī întemeia acusațiunea cu provocare la articululū din nr. 176 alū „Gazetei“ susține, că fiindū într'însulu vorbă despre 5 milióne de Maghiarī clientulū meu n'a pututū ave altă intențiune decâtū a înjosi și a înegri întrega națiune maghiară făcêndu-o parasită, care trăesce din spinarea celorlalte popóre. Acéstă afirmațiune e falsă, pentru că chiar din rêndurile întroducĕtóre ale articulului reiese, că acolo e vorba numai și numai de „pressa jidano-maghiară,“ așa dér nu de cea curatū maghiară, și se dice cu alte cuvinte că acéstă pressă însașī însinuă Maghiarilorū tristulū rolū de parasițī.

Acusatorulū publicū a mai disū, că Românii nu ar fi împiedecațī în esercitarea drepturiloru lorū politice, dér a uitatū a spune că de esemplu între altele noi Ardelenii avemū o lege electorală mașteră, cu totulū deosebită de cea din Ungaria, prin care se face imposibilă Românilorū esercitarea dreptului electoralū în modū cuviinciosū. Și de aceea a mai vorbitū onor. d-nū procurorū, că amū ave deputațī în dieta ungară. Pe câtū sciu eu nu avemū, póte sĕ se afle vr'unulū de origine română acolo, dér credeți-mī, domnilorū, că acesta nu representéză nicīdecum poporulū românū. Acésta nu vrea sĕ dică numai că Românii n'ar dori sĕ se folosescă de drepturile lorū politice, ci vrea sĕ dică numai, că li se face chiar cu neputință de-a esercita aceste drepturī mai alesū prin abusurile ce se comitū la alegerī, ce vi suntū cunoscute d-vóstre tuturorū.

Președintele: Facu atentū pe d. apĕrătorū, că se depărtéză dela obiectū și nu-i potū concede espectorărī asupra legii electorale.

Simeonū Damianū: Atingêndū acéstă cestiune am voitū numai sĕ arĕtū, că părerile d-lui procurorū suntū cu totulū eronate. Dér fiind-că nu mi-se concede a vorbi mai departe în acestū obiectū, revinū la articululū de fondū apărutū în nr. 179 alū „Gazetei Transilvaniei“ din 1887 și trebue sĕ accentuezū, că espresiunile: „Au totū voitū Ungurii sĕ sugrume vocea Românului ardeleanū, ca sĕ facă dintr'însulū unū ilotū politicū“.... și că „s'au juratū a numai lăsa pe Românī sĕ trăiescă ca Românī în acéstă țeră“, numai atuncī vorū fi aprețiate justū și în modū imparțialū, decă vomū ave în vedere trecutulū politicū alū Ardealului deórece nu se póte nega, că Ardealulū a avutū propria sa legislațiune și că poporulū românū a fostū recunoscutū prin lege ca a patra națiune politică egalū îndreptățită a Ardealului.

Onoratū tribunalū, stimațī domnī jurațī! Precum omulū singuraticū se nisuesce totū spre mai mare perfecțiune și independință, e fórte naturalū, ca și într'unū statū poliglotū, cum este acela în care trăimū noi, naționalitățile de diferită origine și limbă sĕ emuleze între sine, ca sĕ ajungă în posesiunea puterii de statū. Și totū așa de firescū este, că într'unū statū poliglotū nu vorū pute ajunge tóte naționalitățile la unū nivelū egalū de putere, ci va ajunge în fruntea trebilorū statului aceea dintre ele, care își póte elupta acéstă posițiune, ér de multe orī aceea, care prin coincidința favorabilă a împrejurărilorū politice interne și esterne este adusă la putere.

Naționalitatea ajunsă odată la putere are tendință de a estinde totū mai multū influința ei politică, pe tóte celelalte naționalitățī a-le uni într'o națiune politică mare. Pentru ca sĕ pótă esista în adevĕrū o politică unitară și ca diferite naționalitățī sĕ-și pótă consacra tóte puterile spre consolidarea și înflorirea patriei comune, este însĕ o cerință de căpetenia ca naționalitatea, care a ajunsū în posesiunea puterii statului nu numai sĕ recunóscă dreptulu de esistență alū celorlalte naționalitățī, ci chiar sĕ promoveze desvoltarea lorū individuală națională, ér la nicī unū casū sĕ nu-o împedece. Acésta este încât-va esprimatū și în art. de lege 44 din 1868, ceea ce dealtmintrelea este lucru fórte naturalū, căcī precum societatea omenéscă o alcătuesce și o susține numai stima și iubirea împrumutată, așa și într'unū statū poliglotū națiunea unitară politică póte sĕ fiă alcătuită și susținută numai prin stima și iubirea împrumutată dintre diferitele naționalitățī, ce o compunū.

Nu se póte nega domnii mei nicī aceea, că dela începutū și mai vîrtosū în timpulū din urmă alū erei constituționale — nu voiescū a cerceta, decă din pré mare zelū séu din vr'unū altū motivū — desvoltarea individuală a naționalitățilorū nemaghiare nu numai că a fostū împiedecată, ci chiar li s'a denegatū îndreptățirea esistenței lorū. Și articululū de lege 44 din 1868 în decursulū timpului, atâtū prin legislațiune, cât și pe calea ordonanțelorū, ba chiar și în modū arbitrarū întru atâta s'a știrbitū, încâtū acéstă lege adī este numai o literă mórtă.

Și ce resultatū a avutū acéstă procedere?

A avutū resultatulu, că autoritățile carī stau în serviciulū statului s'au încuragiatū și în curagiulū lorū au mersū așa de departe, încâtū au pășitū chiar și peste acelū hotarū, de care într'unū stat constituționalū nicī a se apropia nu e iertatū, pentru că nu odată a obvenitū acelū casū tristū: că Românului nu i s'a consideratū de către autoritățī plângerea sa numai pentru că este Românū; că nu 'i s'au plătitū banii asemnațī de către perceptorate numai pentru aceea, pentru că chitanța a fostū scrisă în limba română; a obvenitū casulū, că nu 'i s'au acceptatū de către oficiile postale scrisorile recomandate, pentru că au fostū adresate în limba română: ba ce este și mai multū, nu'i s'a eliberatū din partea funcționarilorū dela calea ferată biletū de călĕtoriă, pentru-că l'a cerutū în limba română.

Așū pute ilustra multe esemple cu astfelū de date concrete, dér nu o facū pentru-că nu intenționezū a ridica aicī recriminațiunī și și tristele casurī enumĕrate le-am înșiratū numai pentru ca sĕ potū caracterisa curentulū nesănĕtosū ce domnesce și totodată punctulū de plecare pe care l'a avutū în vedere clientulū meu atuncī, când a scrisū articululū de fondū apărutū în nr. 179 din 1887 alū „Gazetei Transilvaniei.“

Față cu o asemenea situațiune nu ne póte uimi, că în acestū articulū de fondū aflămū espresiunile incriminate, ci cu dreptū cuvêntū ne póte mira, că onorata procuratură a găsitū cu cale și cuviinciosū a ridica contra clientului meu — care a apĕratū numai dreptulū de esistență individuală a naționalității române — acusațiune pentru „ațîțare,“ căcī aceste espresiunī nicī chiar scoțêndu-le afară din contestū nu potū întemeia acusarea.

Nu-o potū întemeia, pentru-că în prima liniă ele nu se referescū la națiunea maghiară și în a doua liniă nu, puntrucă nu conținū agitare și cu atâtū mai puținū o ațîțare la ură contra Ungurilorū.

In articlulū de fondu apărutū în Nr. 179 din anulū 1887 alū „Gazetei Transilvaniei“ nu este vorbă de naționalitatea maghiară, ci numai de „Ungurii dela putere,“ adecă de guvernū și despre acesta se afirmă că: „a voitū sĕ sugrume vocea Românului ardeleanū, ca sĕ facă din elū ilotū politicū“ și că „s'au juratū a nu mai lăsa pe Românū sĕ trăiescă în acéstă țeră ca Românū“.

Tóte aceste afirmațiunī nu suntū însĕ, stimații mei domni jurați, agitațiunī, ci numai fapte adevĕrate confirmate prin esperiința de tóte dilele, căcī întrebū eu: decă în patria nóstră se potū ivi casurī, ca Românului sĕ nu'i se considere plânsorea făcută la judecătoriă în limba sa, precum și casurī ca cele susū enumĕrate și multe, multe altele de acéstă natură, carī nu numai că nu se pedepsescū, ci se toleréză, ba chiar se însémnă ca merite, vĕ întrebū domnilorū: nu este óre atuncī adevĕratū, că „Ungurii dela putere au voitū sĕ sugrume vocea Românului ardeleanū, ca sĕ facă dintr'însulū ilotū politicū“ și că s'au „juratū sĕ nu ne mai lase a trăi ca Românī în acéstă țeră“?

Pentru nisce espresiunī ca aceste folosite în pressă a ridica acusațiunea de ațîțare și a pretinde ca acésta sĕ se sancționeze prin verdictulū juraților, ar fi sinonimū cu a pune în lanțurī libertatea pressei, acestū dreptū cardinalū alū cetățenilorū, care servesce totodată spre întărirea și susținerea constituțiunei și a introduce pe altă cale censura, și încă într'unū modū fórte unilateralū, căcī mai vêrtosū foile oposiționale maghiare se folosescū îndestulū de unū limbagiu cu multū mai aspru fără de a fi din causa acésta trase la rĕspundere.

Dealtmintrelea observū în trecĕtū, că chiar „Pestī-Naplo“ într'unū articulū mai recentū a constatatū, că naționalitățile suntū în adevĕrū apĕsate.

Dér și numai din punctū de vedere alū literei legii nu póte fi vorbă de agitațiune. Representantele acusațiunei publice însușī a recunoscutū, că în articulii încriminațī nu se cuprinde nicī o provocare, dér d-sa susține, că espresiunile din acei articulī în sine ar fi de ajunsū ca sĕ sădéscă ură între naționalitățī. Decă așa este, atuncī sĕ'mī permită d-lū procurorū a-lū întreba, că unde se începe și unde se sfĕrșesce la noi libertatea pressei?

Numai într'o privință mai voiescū încă sĕ mĕ declarū. Anume d-lū procuroru vorbindū de constatarea d-lui Dr. Mureșianu, că acusații nu se potū apĕra, a afirmatū, că în Geneva esistă o fóiă rusescă, care venindū în situațiune de a ave procesū de pressă, de sigurū că nu va fi citată înaintea unui juriu, care sĕ pricépă limba rusescă. Față cu acéstă asemĕnare curiósă numai atâtū voiescū sĕ constatezū, că în Geneva de sigurū nu se află atâțī Rușī, câțī Românī în statulū ungarū.

După tóte aceste și după ce prin însășī espunerea obiectivă a faptelorū, ce au pricinuitū acusațiunea, este vĕditū, că pe clienții mei nu i-a condusū și nu i-a pututū conduce nicī o intențiune de ațîțare, conformū §-lui 172 alinea 2-a a codului penalū, apelezū, stimațilorū domnī jurațī, la iubirea d-vóstrĕ de dreptate, ca a unora carī sunteți păzitorii libertății pressei și cu consciința liniștită aștept verdictul d-vóstrĕ în firma speranță, că prin acestū verdictū vețī dovedi, că întru adevĕrū trăimū într'unū statū constituționalū, în care nu numai că este iertatū, ci este chiar obligămentū cetățenescū ca unū poporū sĕ-șī apere esistența sa individuală națională și a-i da espresiune cu orī și ce ocasiune și între tóte împrejurările.

Procurorulū Dr. Biro Janos: Onoratū tribunalū și onorațī domnī jurațī! D-lū apĕrătorū a afirmatū, că cele cuprinse în articululū din Nr. 176 suntū numai polemiă. Eu am espusū, că considerândū cuprinsulū lui nicī pe departe nu se póte numi polemia, pentru că am arătatū, că nicī în minte nu-i vine articulului sĕ vorbéscă despre aceea ce a voitū se dovedéscă apĕrătorulū. Am înșiratū momentele, carī documentéză strălucitū, că suntū îndreptate esclusivū în contra unei naționalitățī. Afirmă mai departe apĕrarea, că ceea ce conține articululū este fórte întemeiatū. Dér mĕ rogū arătați-mī măcarū unū cuvêntū în vr'o lege, care sĕ facă prescrierī pentru Maghiarī într'unū felū și pentru Românī într'altū felū? §-ulū 7 alū legii de naționalitate dice, că partea privată care se înfățișéză în persónă póte vorbi în limba ei propriă. Tribunalulū e datorū a dispune ca limba și voința părții private sĕ se esplice prin interpretū jurațilorū și acésta nu póte fi obiectū de plângere. Ce privesce articulul din Nr 179 alū „Gazetei“ îmī permitū din nou a mĕ provoca la ce am disū, adecă, că ceea ce a voitū a esprima acusatulū este a se judeca nu după cugetare și voință, ci după faptū. Am afirmatū mai departe, că cele scrise de d. Mureșianu numai atuncī n'ar fi demne de pedépsă, decă ar fi adevĕrate, și d-lū apĕrătorū n'a doveditū că suntū adevĕrate.

Esemplulū privitorū la fóia din Geneva l'am adusū numai, fiind-că nu voiam sĕ aducū esemple dela noi, căcī și la noi aparū diare în multe limbī. Decă s'ar ivi la noi unū asemenea casū, orīcâtū de luminațī amū fi, n'amū fi capabilī a compune o curte cu jurațī, care sĕ pótă satisface dorinței acusatului, ca discursulū lui sĕ fiă priceputū imediatū de către jurațī.

Ce privesce libertatea pressei, datorū sunt a urmări cu atențiune libertatea de pressă ce esistă și în alte țĕrī, dér acésta nu însemnéză, că potū dice orī și ce, pentru că de pildă am voiă a ține o armă, dér libertatea mea nu se póte estinde așa departe, ca sĕ potū pușca în alții cu ea.

Astfelū libertatea de pressă duréză numai pănă atuncī, pănă când duréză orī care libertate, adecă pănă când nu vătămămū drepturile altora, după ce libertatea este ordinea în societate.

Rogū așadér pe domnii jurațī, ca avêndū tóte aceste în vedere, sĕ pronunțe unū verdictū condamnatorū.

Apĕrătorulū Simeonū Damianū: Onoratū tribunalū, stimațī domnī jurațī! Domnulu procurorū s'a nisuitū a nimici afirmările, dér nu i-a succesū a nimici acelū adevĕrū, că după fóia „Nemzet“, sub uniculu elementū, despre care pretinde ea că forméză și susține statulū, se'nțelege naționalitatea maghiară, prin ur-

mare resultă de aicĭ, că după acea fóiă tóte celelalte naţionalitățĭ, carĭ formézā statulŭ, suntu inimicii acestuia. Dintre faptele espuse de mine nu i-a succesŭ d-lui procurorŭ a nimicì nicĭ faptulŭ constatatŭ, că articululŭ apărutŭ în Nr. 179 alŭ „Gazetei Transilvaniei“ apĕră cu dreptŭ cuventŭ naţionalitatea română.

In ceea ce se referă la provocarea d-lui procurorŭ ca sĕ-i arătŭ unŭ singurŭ cuventŭ din legĭ, care ar dispune în privinţa Românilorŭ într'unŭ felŭ şi a Maghiarilorŭ într'altŭ felŭ, declarŭ, că nu potŭ sĕ arătŭ unŭ asemenea cuventŭ în sensŭ gramaticalŭ, dér între multe altele îmĭ este de ajunsŭ a mĕ provoca la evenimentele timpului din urmă. Sciţĭ, că, conformŭ ordinaţiunei celei mai recente a ministrului de justiţiă, tóte documentele, carĭ nu suntŭ scrise în limba maghiară, trebue sĕ fiă traduse în modŭ autenticŭ pe unguresce, căcĭ la din contră vorŭ fi respinse din partea oficiilorŭ cărţilorŭ funduare, deşi art. de lege 44 din 1868 prescrie apriatŭ, că fiăcine póte sĕ le scrie în limba sa maternă, fără de nicĭ o restricţiune.

A susţinutŭ domnulŭ procurorŭ, că Geneva numai de aceea a adus'o ca esemplu, ca sĕ nu mai fiă trebuinţă de a aduce esemple dela noi, pentru că nicĭ în ţera acésta nu s'ar puté forma unŭ juriu, ca sĕ pricépă imediatŭ limba acusaţilorŭ.

Eu credŭ că este posibilŭ, décă se va lua în considerare numĕrulŭ popórelorŭ de diferite limbĭ din acéstă ţeră, şi décă, conformŭ numĕrului, situaţiunei geografice şi etnografice, se vorŭ întocmì atâtŭ comitatele, câtŭ şi curţile cu juraţĭ.

In ce privesce libertatea de pressă accentuată de d-lŭ procurorŭ, constatŭ tocmai cu provocare la ea şi la alusiunile ciudate, ce le făcŭ, asemĕnândŭ pressa liberă cu o puşcă, constatŭ că clienţii mei n'au trecutŭ peste marginea acestei libertăţĭ de pressă, căcĭ dênşii au scrisŭ numai adevĕrurĭ, carĭ nu invólvă directŭ delictul de aţiţare la ură, ceea ce este dovedit chiar prin acea împrejurare, că d-l procurorŭ n'a fostŭ în stare a produce unŭ casŭ, unŭ singurŭ casŭ din vieţa lungă de 50 de anĭ a „Gazetei“, care ar puté constitui acestŭ delictŭ.

Trecutulŭ „Gazetei Transilvaniei“ este cea mai bună garanţiă pentru aceea, că nu se demite la folosirea unorŭ asemenĭ mijlóce nedemne pentru o fóiă seriósă cum e „Gazeta.“ V'aşŭ puté enumĕra mai multe fapte din trecutulŭ acestei foi, dér mĕ mărginescŭ numai a vĕ aminti, că unulŭ din întemeiătorii ei, decurêndŭ rĕposatulŭ Iacobŭ Mureşianu s'a distinsŭ în virtuţile cetăţenescĭ ca unŭ putenicŭ promovătorŭ alŭ culturei patriei nóstre faţă cu fii tuturorŭ naţionalităţilorŭ şi tocmai în acea direcţiune a adevĕratului patriotismŭ, ce a profesat-o şi „Gazeta“ totdéuna şi pe care o profeséză actualmente clientulŭ meu Dr. Aurel Mureşianu. Acésta am aflatŭ de lipsă a-o accentua, pentru că în multe dintre foile maghiare se dice, că „Gazeta“ de 50 de anĭ agitéză în modŭ sistematicŭ în contra naţionalităţii maghiare.

Când d-lŭ procurorŭ a apelatŭ la verdictulŭ D-vóstrĕ, stimaţĭ domnĭ juraţĭ, a accentuatŭ, c'ar fi sositŭ timpulŭ ca sĕ ne înţelegemŭ unii cu alţii. Vĕ asigurŭ, că noi am fi între cei dintêiu, carĭ am dori acésta din inimă, dér numai sub espresa condiţiune a recunóscerii individualităţii nóstre naţionale, a respectării limbei şi a datinilorŭ nóstre ca cetăţenĭ liberĭ, carĭ voimŭ a fi sincerĭ, dér nu făţarnicĭ.

Dér tocmai acusaţiunea de faţă şi sancţionarea ei în modulŭ doritŭ de d-lŭ procurorŭ ar fi una din piedecile, ce s'ar opune acestei înţelegerĭ accentuate de dênsulŭ, aruncândŭ causa ei în braţele unui viitorŭ nesigurŭ. Căcĭ creându-se martirĭ prin o asemenea persecutare a presei naţionale, apropierea dintre naţionalităţĭ şi elementulŭ dela putere ar deveni totŭ mai imposibilă.

De aceea, domnilorŭ juraţĭ, 'mĭ-iau voiă a apela din nou la înţelépta d-vóstrĕ apreciare a celorŭ dise de mine, precum şi a împrejurărilorŭ în care se află adĭ clienţii mei înaintea d-vóstră, rugându-vĕ ca prin verdictulŭ d-vóstrĕ sĕ dovediţĭ, că sciţĭ sĕ mĕsuraţĭ dreptatea cu egală mĕsură.

Terminândŭ d-lŭ apĕrătorŭ, *preşedintele* tribunalului face unŭ resumatŭ scurtŭ şi obiectivŭ alŭ întregei pertractărĭ. După aceea cetesce întrebările după carĭ juraţii erau chiămaţĭ sĕ decidă despre aceea, décă articulii încriminaţĭ invólvă delictulŭ prevĕdutŭ în §. 172 alŭ codului penalŭ, orĭ nu. Aceste întrebărĭ suntu următórele:

1) Suntŭ convinşĭ membrii juriului în consciinţa lorŭ despre aceea, că espresiunile cuprinse în articulul de fondŭ, publicatŭ în diarulŭ cuotidianŭ politicŭ, ce apare în Braşovŭ, „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 176 din 1887, sub titlulŭ „Braşovŭ, 11 Augustŭ 1887,“ carĭ espresiunĭ suntŭ însemnate în actulŭ de acusaţiune alŭ acusatorului publicŭ regescŭ, conţinŭ într'adevĕrŭ delictulŭ de aţiţare la ură în contra unei naţionalităţĭ, prevĕdutŭ în §. 172 al. 2 alŭ codului penalŭ, orĭ nu?

2) Suntŭ convinşĭ membrii juriului despre aceea, că autorulŭ acestui articul este în adevĕrŭ acusatulŭ Stefanŭ Bobancu, orĭ nu?

3) Este vinovatŭ acusatulŭ Stefanŭ Bobancu a fi comisŭ delictulŭ de aţiţare, orĭ nu?

4) Suntŭ convinşĭ în consciinţa lorŭ membrii juriului, pe basa celorŭ produse în cursulŭ pertractării, că espresiunile cuprinse în articululŭ de fondŭ alŭ diarului politicŭ cuotidianŭ „Gazeta Transilvaniei“ din Braşovŭ şi publicate în nr. 179 din 1887 sub titlulŭ „Braşovŭ, 14 Augustŭ 1887,“ care espresiunĭ au fostŭ însemnate în actulŭ de acusaţiune alŭ acusatorului publicŭ regescŭ, conţine într'adevĕrŭ delictulŭ de aţiţare la ură în contra unei naţionalităţĭ, prevĕdutŭ în §. 172 al. 2 alŭ codului penalŭ, orĭ nu?

5) Suntŭ convinşĭ membrii juriului despre aceea, că autorulŭ acestui articulŭ este în adevĕrŭ acusatulŭ Dr. Aurel Mureşianu, orĭ nu?

6) Este vinovatŭ acusatulŭ Dr. Aurel Mureşianu a fi comisŭ delictulŭ de aţiţare, orĭ nu?

Preşedintele provócă apoi pe d-nii juraţĭ ca sĕ judece după cea mai bună a lorŭ consciinţă şi după ce li-se cetescŭ §-ii respectivĭ din codulŭ penalŭ, juraţii se retragŭ pentru a se consulta şi a-şi da verdictulŭ.

După trei cuarturĭ de oră juriulŭ reapare în sală şi preşedintele juraţilorŭ *Dr. Nagy Ferencz* anunţă verdictulŭ juriului, care afară de preşedinte a fostŭ compusŭ din următorii membri: *Betegh Peter, Dr. Czikmantori Otto, Dr. Veress Lajos, Dr. Bernath Albert, Bokros Bela, Sugar Jozsef, Csejtei Antal, Dr. Parjesz Zsigmond, Dr. Hintz György, Mák Ferencz, Zsigmond Ákos,* şi după care juraţii au votatŭ asupra întrebărilorŭ de mai susŭ astfelŭ:

La 1 întrebare	**8** *cu* **da,**	**4** *cu* **nu;**
„ *2* „	**12** *cu* **da;**	
„ *3* „	**7** *cu* **da,**	**5** *cu* **nu;**
„ *4* „	**11** *cu* **nu,**	**1** *cu* **da;**
„ *5* „	**12** *cu* **nu;**	
„ *6* „	**10** *cu* **nu,**	**2** *cu* **da.**

Preşedintele: Tribunalulŭ regesc din Cluşiu, ca judecătoriă de pressă a adusŭ în procesulŭ de pressă contra lui Dr. Aurel Mureşianu şi Ştefanŭ Bobancu următórea sentinţă:

Dr. Aurel Mureşianu se declară nevinovatŭ şi se elibereză şi judecătoresce de sub acusaţiunea delictului de aţiţare ridicată în contra lui.

Ştefanŭ Bobancu se condamnă. De aceea mĕ rogŭ de d-lŭ procurorŭ de a face propunere în privinţa pedepsei, ce este a 'i se mĕsura.

Procurorulŭ: Conformŭ aliniei 2 a § 172 din codulŭ penalŭ, pedépsa pentru delictulŭ din vorbă se póte estinde până la doi anĭ închisóre de statŭ şi 1000 fl. amendă, sĕ binevoiţĭ însĕ a lua în considerare aceea, că acusatulŭ Ştefanŭ Bobancu a fostŭ până acuma nepedepsitŭ şi că şi-a mărturisitŭ faptulŭ, de aceea mĕ rogŭ de onoratulŭ tribunalŭ ca sĕ stabiléscă pedépsa între marginile legei, însĕ cu considerare la acestea, ér cu privire la amenda în banĭ sĕ binevoiéscă a decide, ca în casulŭ acela, décă nu se va puté incassa amenda, acusatulŭ sĕ stea pentru câte 5 fl. câte o di mai multŭ în închisórea statului.

Preşedintele: Rogŭ pe d. apĕrătorŭ se sĕ pronunţe asupra propunerii procurorului.

Apĕrătorulŭ Damianŭ: Provocându-mĕ la tóte circumstanţele atenuante 'mĭ iau voiă a mai adauge, că acusatulŭ este tată a doi copii şi ca unulŭ, care nu posede avere, susţine familia sa numai din munca propria: mai departe observŭ, că precum s'a doveditŭ în cursulŭ cercetării, dênsulŭ n'a scrisŭ articululŭ din propria sa iniţiativă, ci la provocarea directorului foii Dr. Mureşianu. E probabilŭ că acusatulŭ însuşĭ avêndŭ înaintea ochilorŭ pasagiulŭ cu pricina din „Nemzet“ a fostŭ şi agitatŭ, când a scrisŭ. Luândŭ în considerare tóte aceste, mĕ rog de onoratul tribunalŭ a avé în vedere tóte împrejurările şi în sensulŭ § 92 alŭ codului penalŭ a restrînge mĕsura pedepsii câtŭ se póte de multŭ.

Procurorulŭ Biro: Onor. d-nŭ apĕrătorŭ susţine, că § 92 se póte aplica la casulŭ de faţă. Acestŭ §-ŭ însĕ nu vorbesce de închisórea de statŭ şi aşa se póte avé în vedere numai § 172 la stabilirea pedepsei.

Simeonŭ Damianŭ: § 92 nu face deosebire între închisorĭ de statŭ şi închisorĭ ordinare, ci dice ca sĕ se mĕsóre în casurile prevĕdute de elŭ o pedépsă câtŭ se póte de mică.

La provocarea *preşedintelui*, Dr. Mureşianu calculéză cheltuielile ce le-a avutŭ. Suma cheltuielelorŭ pentru persóna sa şi pentru apĕrătorŭ o stabilesce cu 164 fl., care pretinde sĕ i se întórcă.

După acésta judecătorii se retragŭ spre a se sfătui. După vre-o 20 de minute judecătorii revinŭ în sală şi preşedintele *Péterffy Domokos* enunciă următórea sentinţă:

Ştefanŭ Bobancu se declară pentru delictulŭ prevĕdutŭ în alinea 2-a a §-lui 172 alŭ codului penalŭ şi judecătoresce vinovatŭ şi pentru acésta se condamnă *la patru lunĭ închisóre de statŭ* şi la *50 fl. amendă*, care în casŭ de a nu o puté plăti se va transforma în închisóre de dece dile; procuratura de statŭ însĕ se judecă sĕ plătéscă D-rului Mureşianu, care a fostŭ absolvatŭ, ca despăgubire a cheltuelelorŭ sale 83 fl. 50 cr., şi totodată se judecă şi la purtarea cheltuielelorŭ de procesŭ în sumă de 23 fl. 87 cr. pentru că dela Bobancu, care nu are avere, nu se potŭ încassa.

Atâtŭ acusatul Ştefan Bobancu câtŭ şi procurorulŭ insinuă *cerere de nulitate* şi cu acésta se termină procesulŭ la órele $3^1/_4$ după amedĭ.

SCIRILE DILEI.

Pentru servicii aduce maghiarismului, ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune a rĕsplătitŭ cu câte 50 fl. pe preoţii gr. or.: Ionŭ *Bercanŭ* din *Cohalm*, Neculae *Stoicovicĭ* din *Melencragŭ*, Ionŭ *Mitrăilă* din *Deisora*, Avramŭ *Popovicĭ* din *Mărtineştĭ*, Traianŭ *Popa* din *Suligetŭ*, Neculae *Popovicĭ* din *Capre*, Ionŭ *Dehelcanŭ* din *Nedeştia de josŭ*, Neculae *Dorca* din *Agârbicĭ*, Ionŭ *Dumitrescu* din *Găinarĭ*, Matei *Morusca* din *Muntorĭ*, George *Popovicĭ* din *Vâlcelele bune* şi Iosifu *Popŭ* din *Galaţĭ*.

Nu vorŭ fi uitaţĭ sfinţiile lorŭ!

***

Erĭ s'au cununatŭ în *Braşovechĭ* o părechie ungurésca destulŭ de interesentă. Mirele de 43 de anĭ, firesce coptŭ la minte, şi-a alesŭ o nevestiţă mai aşedată, cu care de sigurŭ nu va avé îndelungate neplăcerĭ. Scumpa-i consórtă are numai 70 de anĭ. De bună sémă érăşĭ o cununiă din dragoste.

***

Vinerĭ nóptea spre Sâmbătă în sĕptĕmâna trecută, între staţia Daneşŭ şi Sighişóra *a fostŭ tăiatŭ în douĕ* de trenŭ unŭ bietŭ muncitorŭ.

DIVERSE.

Anecdote şi suvenirurĭ. Este vorba de a se forma o bibliotecă din nenumĕrate publicaţiunĭ, biografii, elogiurĭ, carĭ au apărutŭ asupra decedatului Wilhelm. Deocamdată, diarele străine înregistréză următórele douĕ anecdote, carĭ au unŭ caracterŭ autenticŭ.

Impĕratulŭ Wilhelm, între alte virtuţĭ, avea şi aceea a economiei. Elŭ sciu astfelŭ sĕ mărésca averea odinioră, fórte mică, a casei sale. Astfelŭ se dice că elŭ lăsà o avere de 300 milióne.

Intr'o di, bijutierulŭ curţei, d. Frideberg, esposà în magasinulŭ sĕu unŭ colieu fórte frumosŭ de smaragde şi briliante pentru care i se oferi îndată suma de 16.000 talerĭ.

Mai înainte însĕ de a-lŭ vinde, elŭ voi sĕ-lŭ arăte principelui moştenitorŭ. Acesta îlŭ sfătui sĕ-lŭ arate împĕratului sĕ-lŭ róge sĕ-lŭ dăruiască principesei moştenitóre.

Impĕratulŭ admira fórte multŭ acéstă bijuterie, dér îndată ce audi de 16.000 talerĭ, i-se părù fórte scumpŭ şi dise:

— Este prea scumpŭ pentru noi.

A doua di, acestŭ colieu împodobia umerii unei graţióse dómne din lumea înaltă comercială din Berlinŭ.

*

Se povestescŭ multe lucrurĭ cu privire la curagiulŭ Impĕratului-erou, cum numescŭ Germanii pe Impĕratulŭ Wilhelm. Celŭ mai caracteristicŭ este acela dela bătălia Sadova.

Regele, urmatŭ de primulŭ sĕu ministru Bismarck, se afla într'unŭ locŭ fórte espusŭ. Ministrulŭ îndemna pe suveranŭ sĕ se retragă.

Regele îi rĕspunse: „Când armata mea merge în focŭ, eu trebue sĕ fiu în mijloculŭ ei.“ Principele Bismarck tăcù, dér când vĕdù că posiţia devenì fórte primejdiósă, elŭ dise cu o voce mişcată: „Ca maiorŭ, n'am nicĭ unŭ sfatŭ de datŭ M. V. pe câmpulŭ de luptă, dér, ca ministru preşedinte, sunt datorŭ sĕ rogŭ pe M. V. sĕ nu 'şĭ espună astfeliu vieţa la pericolŭ.“

Regele asculta observaţiunile ministrului sĕu şi sĕ supuse încetŭ. Contele de Bismarck găsindŭ, că retragerea nu se esecuta destulŭ de iute, se ridicà în scările şelei şi dete unŭ biciu calului Suveranului, care plecà în galopŭ! Şi póte că numai astfeliu regele şi consilierulŭ sĕu nu fură omorîţĭ de vr'unŭ glonţŭ austriacŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 23 Martie st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	95.70
Renta de hârtiă 5%	83.
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	94.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	123.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	104.—
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.60
Bonurĭ rurale Banatu-Timişu	103.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.60
Bonurĭ rurale Transilvane	103 80
Bonurĭ croato-slavone	103.25
Renta de hârtiă austriacă	77.35
Renta de argintŭ austriacŭ	79.05
Renta de aurŭ austriacă	109.40
Losurĭ din 1860	132.50

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 26 Martie st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	8.49	Vênd.	8.50
Argintŭ românescŭ .	„	8.44	„	8.48
Napoleon-d'orĭ . . .	„	10.03	„	10.06
Lire turcescĭ . . .	„	11.0.34	„	11.37
Imperialĭ	„	134	„	10.37
Galbinĭ	„	5.88	„	5.92
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	102.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	99.—
Ruble rusescĭ . . .	„	103.—	„	105.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

☛ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se aboneză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonați, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei," precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administrațiunea „Gaz. Trans."